

BESTE MENSEN

De FNV wil er voor zorgen dat alle werknemers goed en veilig kunnen functioneren in hun werk. En dat ze kansen krijgen om zich verder te ontwikkelen. Daarvoor is het nodig dat iedereen zich verstaanbaar kan maken en de informatie van anderen begrijpt. Daarom levert de FNV een actieve bijdrage aan het verminderen van taalproblemen op de werkvloer.

In 2007 hebben we voor het eerst het convenant Laaggeletterdheid ondertekend. Samen met werkgevers en de overheid willen we ervoor zorgen dat steeds meer mensen goed leren lezen en schrijven. Daarom ook hebben we in 2007 en 2008 het project *Nederlands op de werkvloer* uitgevoerd. De cursussen waren precies afgestemd op wat werknemers aan taalvaardigheid nodig hebben om in hun bestaande of in toekomstig werk goed te kunnen functioneren. Het ging om lezen en schrijven, maar ook om spreken en luisteren.

Dit jaar hebben we, samen met VNO-NCW en MKB Nederland een zogeheten Taalscan ontwikkeld, waarmee vakbondsleden en personeelsfunctionarissen in gesprek kunnen gaan met collega's die aangeven problemen te hebben met de Nederlandse taal (www.fnv.nl/taalscan).

Ook voor werknemers in de Sociale Werkvoorziening is taal van essentieel belang. Beheersing van de Nederlandse taal is nodig om goed te kunnen functioneren in het werk bij een SW-bedrijf. En om uit te kunnen stromen naar een reguliere baan.

Pantar Amsterdam maakt echt werk van taal. Door taalcursussen te bieden en nu met het boekje *En dan gebeuren er wonderen*. Wanneer je de verhalen hierin leest, gaan je handen jeuken om ook een bijdrage te leveren aan de activiteiten van Pantar Amsterdam. Heel duidelijk wordt dat taal werkelijk het verschil kan maken voor werknemers. En hoeveel plezier en zelfvertrouwen het oplevert wanneer ze die taal steeds beter gaan beheersen.

Pantar Amsterdam, maar in feite de hele SW-sector, wens ik toe dat ze met hetzelfde enthousiasme werk blijven maken van taal.

Agnes Jongerius

Samen

Centrum

de week
de we

Pantar Amsterdam alfabetiseert op de werkvloer

4
-
5

Handwriting practice on lined paper showing the letter 'e' and 'k' repeated in rows.

■ vier
ke
les
per
wee

‘EN DAN GEBEUREN ER WONDEREN...’

Anderhalf miljoen mensen in Nederland hebben moeite met lezen en schrijven. De stap naar een alfabetiseringscursus is meestal te groot. Pantar Amsterdam loste dit probleem op met taalles op de eigen werkplek.

Pantar Amsterdam biedt ruim 9.000 mensen werk en begeleiding naar de reguliere arbeidsmarkt. De afdeling Groen van het bedrijf bedacht een uniek scholingstraject. ‘Mensontwikkeling’, zo heet dat bij Pantar.

Wie bij Groen begint, krijgt eerst een introductiecursus. Een communicatieadviseur en een acteur leren de cursisten sociale vaardigheden aan. Manager bij Groen Co Gennissen vertelt: ‘Al snel kom je er achter dat sommigen niet kunnen lezen en schrijven. Bij de veiligheidskursus VCA, direct na de introductiecursus, vallen ze al door de mand.’ Hij weet precies waarover hij praat. Hij liep vroeger zelf achter de vuilniswagen. Kreeg kansen en schoolde zich bij tot hoofd Straat Reiniging bij Stadsdeel Centrum. Daarna werd hij gevraagd bij Pantar Groen. Daar vallen ook Reiniging en Bestrating onder. ‘Het is belangrijk dat ze allemaal netjes in de kleding zitten. Met goed materieel werken. En zich verder ontwikkelen’, weet Co (61) uit ervaring. ‘Ik zeg altijd: “wees trots op je werk”, zodat je op een verjaardag ook iets te vertellen hebt.’

Vanuit die gedachte besloot Co Gennissen om zijn mensen te alfabetiseren. Er was één voorwaarde: de mensen moesten zich zelf aanmelden. Het nieuws verspreidde zich razendsnel. Al gauw zat de gang naar zijn kantoor helemaal vol. ‘Tot mijn grote verbazing meldden zich wel 40 mensen aan. Dat kwam door mijn collega Ella Hardenberg’, vertelt hij. ‘Die zit er bovenop. Zij regelt werkelijk alles.’ Sinds de start van het traject rondden zo’n 40 medewerkers de cursus af. Hoe hebben zij hun alfabetisering ervaren? Een paar verhalen uit de praktijk.

‘Straatnamen zeggen mij niets

Ik let op de gebouwen die eromheen staan’

Martin van der Louw
meewerkend voorman

‘Eigenlijk had ik geen zin meer om naar school te gaan’

tijdens de intake voor de cursus vertelde Martin van der Louw (41) dat hij dyslectisch is. Hij kreeg het advies om naar het IWAL (instituut voor dyslexie) te gaan. Hij deed daar een test. ‘De docenten schrokken dat ik het zo slecht deed. Dat hadden ze nooit verwacht. Ik regel namelijk in mijn werk altijd alles. Eigenlijk had ik ook geen zin meer om

naar school te gaan. Maar mijn manager zei: “doe het nou, zet het gewoon door.”

Martin weet pas enkele jaren dat hij dyslexie heeft. Hij werkt al 24 jaar bij Pantar Groen. Van papierprikker tot meewerkend voorman. ‘Je moet leren met mensen om te gaan. En je moet je rijbewijs halen. Daar heb ik echt veel moeite mee gehad. Ik kan wel lezen, maar bepaalde moeilijke woorden niet. Ik ben 3 keer gezakt.’ Omdat hij het op de werkvloer zo goed doet, kon hij het rij-examen mondeling overdoen. ‘Een hele zaterdag heb ik daarvoor zitten studeren, van 7 tot 7.’ Zijn diploma voor meewerkend voorman haalde hij dankzij een leraar die zijn dyslexie ontdekte. ‘Hij zag hoe ik schreef.

‘Soms, als iemand mij vraagt: ‘lees eens voor’, weet ik het ineens niet. Dan voel je je zo klein worden. Het vreet je op.’

Toen liet hij me met kleuren werken. Dat ging goed.' Dyslexie zit bij Martin in de familie. Daarom wilde hij zich laten testen. 'Soms, als iemand mij vraagt: "Lees eens voor", weet ik het ineens niet. Dan voel je je zo klein worden. Het vreet je op. Dankzij de intake bij Pantar ben ik doorverwezen naar het IWAL en leer ik omgaan met woordblindheid. Mijn zoon zat daar ook. Hij herkent het lesmateriaal.'

Grote problemen heeft zijn woordblindheid nooit gegeven. 'Je verzint er van alles omheen. De code van het gebouwalarm bijvoorbeeld, die zit in mijn hoofd en gaat er nooit meer uit. Als wij naar nieuw werk gaan, bespreek ik de

route van tevoren met mijn werkleider. Straatnamen zeggen mij niets. Ik let op de gebouwen die eromheen staan.' In zijn veegploeg zijn er wel meer die niet goed kunnen lezen of schrijven. 'Als ik vraag: "Wat kost het?" en iemand zegt twee keer: "8", dan weet ik het al. Ik neem heel veel jongens op sleeptouw die het ook hebben.'

De taallessen bij Pantar zijn succesvol. Wat is het geheim? Het grootste geheime wapen blijven de docenten te zijn: Hanna de Wit en Marja van Dijk. Business unit manager Co Gennissen: 'Die 2, daar zit zoveel liefde in.'

Hanna & Marja

docenten op Zeeburg

'En dan gebeuren er wonderen...'

ie en vrijdag op locatie Zeeburg, scholingslocatie van Pantar Groen. Uit de kantine klinkt gejoel. De eerste mannen komen terug van de lunch. Oranje-zilveren pakken, grote werkschoenen. Een enkeling wacht al op de

les van vanmiddag. De grapjes zijn niet van de lucht. 'Hey daar, hahaha.' Geluiden van een uitgelaten voetbalkantine.

'Om in die stoere omgeving van Groen taalles te volgen, dat vergt moed', vertelt docente Hanna de Wit. 'Je kwetsbaar opstellen. Door blijven gaan. Bij een enkeling mislukt dat, maar de meesten gaan gelukkig wel door.' Haar collega Marja van Dijk knikt. 'Deze groep heeft niet veel meer dan Speciaal Onderwijs. Ze leerden daar vooral praktische dingen.

Klankzuivere woorden met 4-tekenklanken of een 2-tekenklank

1. Vul het juiste woord in

- Mijn broek is plauw. eeuw meeuw
- Een egel is sluw. nieuw kieuw
- Een vis heeft een kieuw. nieuw kieuw
- Zo wit als sneeuw. nieuw kieuw
- Een vos is schuw. nieuw kieuw
- In de lucht vliegt een meeuw. eeuw meeuw
- Ik heb goed nieuw. eeuw meeuw
- Henk geeft de slee een clauk. eeuw meeuw
- 100 jaar is een eeuw. eeuw meeuw

2. Zoek het woord in het wiel

<u>sneeuw</u>	<u>sluw</u>	<u>nieuws</u>	<u>schuw</u>
<u>geenut</u>	<u>duut</u>	<u>schouwen</u>	<u>sneeuwt</u>

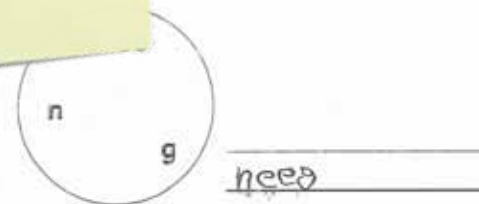
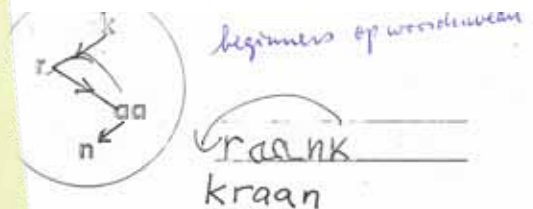
3. Vul in: eeuw / leuw / uw

- Ik duw. Dat is sluw.
 De meeuw. Ik geeuw.
 De sneeuw. uw fiets.
 Het nieuws. Ik schreeuw.

distee

beginners

oog
oor
mdag
hug
hadr
niek
been

'Het is vaak een kwestie van lange adem. Juist het idee dat alles snel moet, maakt dat veel mensen uitvallen'

Snel doorstromen. Het echte leren is dan al weg. Ze hebben vaak niets anders gedaan dan geschouffeld.

Dat ze de stap naar taallessen nog durven wagen is heel bijzonder.'

De docenten merken vooral bij de intake hoe moeilijk het is om weer 'naar school' te gaan. 'Je bent eerst tien minuten bezig ze op hun gemak te stellen. Ze moeten natuurlijk ook iets lezen of schrijven. Het zweet staat ze dan in de handen. Wij zijn erop gericht om heel ontvangend te zijn. Dat helpt enorm. Je moet echt goed boven tafel krijgen wat er aan de hand is. Bij iedereen ligt dat anders.'

'Om in die stoere setting van Groen taallessen te volgen, dat vergt moed'

Komen hun cursisten soms aan met smoezen? Dat blijkt een teer punt. 'Soms zegt weleens iemand: "Ik ben mijn bril vergeten." Maar dat is een enkeling. De meesten hebben geen smoezen. Ze hebben vaak een kleine handicap en worden daarin begeleid. Het zijn doodeerlijke mensen', zegt Hanna.

door groepsteleer
geen enkel
afbetaling.
na 2 jaar les

marja
Geeft al een paar jaar les voor mensen die niet zo goed kunnen lezen en schrijven ze Gaat met de trein en tram naar zeeburg om ons les te Geven wij vinden haar erG aardig

Laaggeletterden

- **1,5 miljoen Nederlanders hebben grote moeite met lezen en schrijven. Ze hebben zo'n beperkte lees- en schrijfvaardigheid dat ze geen beroepsopleiding kunnen volgen.**
- **32 procent van de mensen in de laagste inkomenscategorie is laaggeletterd.**
- **28 procent van de ouderen is laaggeletterd.**
- **18 procent van de werklozen is laaggeletterd.**
- **6 procent van de beroepsbevolking is laaggeletterd.**

bron: Stichting Lezen & Schrijven

Arie

afgehuiscij
gerind.
vinden te wat moeilijc
en te lezen te rufus
Seting van boekjes
Huis -> nie andere
pyjama's

Arie is bijna vijftig jaar. Hij woont in Amsterdam-Noord. Hij woont in een huis met zijn vrouw en zoon. Hij heeft een nieuwe keuken. Zijn zoon heet Jan. Jan zit nog op school. Arie heeft een bril op. Hij werd ziek. Hij viel dan zo maar om. Hij moest thuis blijven en hij kreeg pillen. Hij kon niet naar les komen. We misten hem erg. Arie werkt bij Pantar. Hij werkte bij groen. In de zomer zat hij bij het zwembad. Daar past hij op. Nu krijgt hij nieuw werk. Hij gaat naar Zeeburg. Daar gaat hij inpakken. Hij mag wel op les blijven. Dat is leuk.

ik maakt geen fout

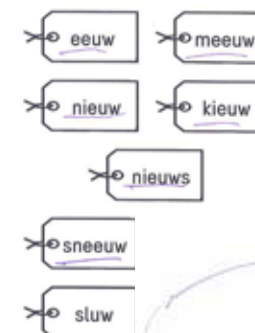
Lexy

Module 1 - extra materiaal

Klankzuivere woorden met 4-tekenklanken of een 2-tekenklank

1. Vul het juiste woord in

1. Mijn broek is nieuw.
2. Een egel is sluw.
3. Een vis heeft een Kieuw.
4. Zo wit als sneeuw.
5. Een vos is sehuw.
6. In de lucht vliegt een meeuw.
7. Ik heb goed nieuw.
8. Henk geeft de slee een sluw.
9. 100 jaar is een eeuw.

Dit boek heeft het kenmerk Makkelijk Lezen.
Meer informatie: www.stichtingmakkelijklezen.nl

Dyslexie

De term dyslexie werd in 1887 voor het eerst gebruikt bij het beschrijven van een jongen die ernstige moeite had met lezen en schrijven, terwijl hij buiten deze gebieden over een normale intelligentie leek te beschikken.

14
-
15

‘Je moet echt goed boven tafel krijgen wat er aan de hand is. Bij iedereen ligt dat anders’

Als re-integratiebedrijf heeft Pantar Groen een bredere kijk. ‘Niet alleen dat rendementsdenken’, zeggen de docenten. En dan gebeuren er wonderen: ‘Je hebt zo’n gesloten pot van een jongen. Het duurt erg lang en je denkt: “Hij is verloren.”’ Ineens begint zo iemand kleine grapjes te maken. En uiteindelijk begin hij te spellen. Een jaar later!’ Beide docenten zijn vol lof over de leerlingen die zij sinds 3 jaar alfabetiseren. ‘Het is vaak een kwestie van lange adem. Maar juist het idee dat alles snel moet, maakt dat veel mensen uitvallen. De een pikt het heel snel op, de ander zit hier 3 jaar.’

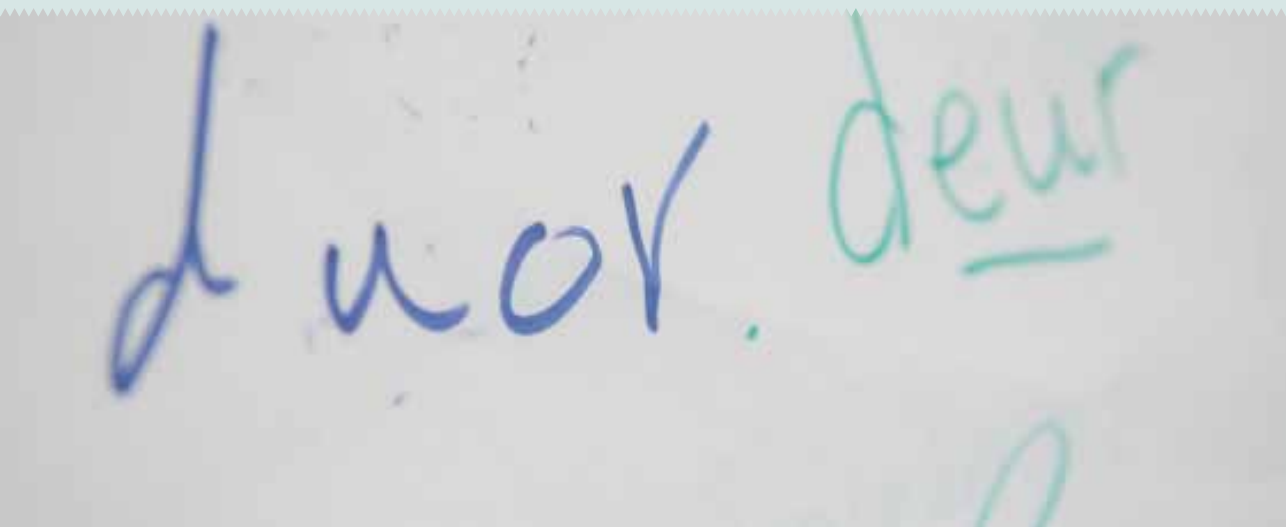
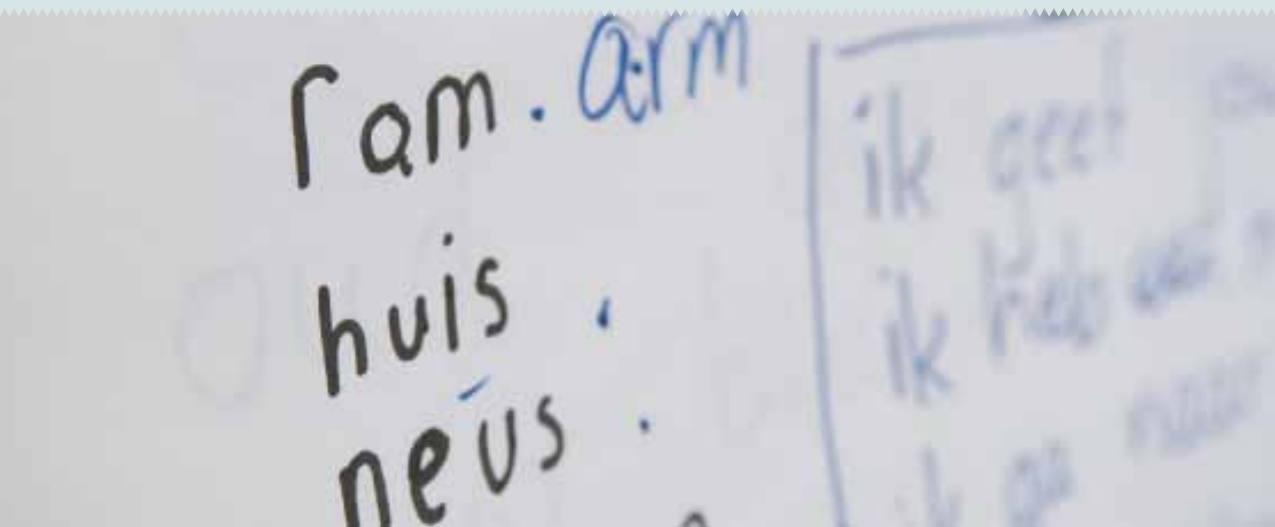
Gerrold Gooding
medewerker

‘Als je mij nu maar de tijd geeft...’

Gerrold Gooding (23) zit in de groep van Hanna op de vrijdagochtend. ‘Ik was de taal helemaal kwijt’, zegt hij. ‘Het is in mijn jeugd verwaarloosd.’ Toch bezat hij al een certificaat: Basiskennis Groen. Hij begon vorig jaar pas bij Pantar. ‘Op school had ik al praktijkervaring opgedaan. Het certificaat heb ik daar mondeling gehaald.’

In de les werkt hij geconcentreerd. Aandachtig. Met de prikker wipt hij 4 letters uit de letterbox. Handig. Legt een woord op tafel: *boek*. ‘Vervang de letter *k* door *r*’, zegt Hanna. Heel precies legt hij de nieuwe letter er bovenop: *boer*. ‘Je bent ook bezig met Latijnse namen hé?’ vraagt zij. ‘Gaat het een beetje?’ Gerrold knikt.

‘Rho-do-den-dron!’, rapt hij na de les. Dinsdags krijgt hij plantentheorie van het Wellantcollege. Samen met collega’s. In de keet van Pantar Groen, locatie Seineweg. ‘Er bestaan zoveel verschillende soorten’, vertelt Gerrold. ‘Zelfs de vakmensen op mijn werk zien het verschil niet. Vooral als de Rhododendron in bloei staat. Ze

‘Ik heb gevraagd of het in een rustig tempo kan, want als het te snel gaat wordt een mens gewoon gek’

vinden dat de meester meer aandacht aan de praktijk moet besteden. Hij pompt teveel informatie naar binnen. Je zou die lessen moeten splitsen, een deel praktijk erbij. Zelf loop ik buiten altijd te studeren.’

Gerrold houdt van zijn werk. ‘Ik zit in het groenonderhoud. Sommige mensen praten over onkruid, maar dat bestaat niet. Wij zeggen: *ongewenst groen*. Dat is de vakterm.’ Hij kan goed overweg met grasmaaier en heggenschaar. Nu leert hij theorie voor de bosmaaier. ‘Ik heb gevraagd of het in een rustig tempo kan, want als het te snel gaat wordt een mens gewoon gek.’ In de toekomst wil hij naar een professioneel hoveniersbedrijf. ‘Ik wil een goede vakman worden. Ik leer daarvoor ook in de weekenden. Als je mij nu maar de tijd geeft... je kunt niet in één keer alles weten over het groen.’

Patrick van Ingen
medewerker

‘Een handtekening van prinses Laurentien’

a l twee jaar volgt Patrick van Ingen (38) de lessen van Marja op de vrijdagochtend. In de groep dreigen ze elkaar: ‘Je bent te goed, jij moet naar de middaggroep.’ Niemand wil bij Marja weg. Patrick heeft vandaag zijn eigen leerboek meegenomen. Van Sesamstraat: de eerste

Dyslexie

➤ Sommigen lezen voor ‘ie’ een ‘ei’ of hebben moeite met ‘ui’ of ‘eu’. Anderen hebben weer moeite met de **b** en de **d**. Het materiaal wat gebruikt wordt is derhalve per persoon verschillend, afhankelijk van de mate van en de soort dyslexie.

letters van het alfabet. ‘Dat lees ik ’s avonds met mijn vader, of mijn moeder’, vertelt hij.

Patrick kreeg als kind een hersenontsteking en lag enkele dagen in coma. Sindsdien ging het leren moeizaam. ‘Maar nu gaat het ineens wel’, zegt hij. ‘Lezen gaat steeds beter. Schrijven ook. De ondertitels van de tv kan ik bijna lezen. Ze zijn nog iets te snel. Als ik de tekst groter zet, lees ik makkelijker. Ik kan nu wel straatnamen lezen. Dat je weet in welke straat je werkt.’ Dit laatste is erg handig. Patrick is hovenier,

maar hij prikt het liefst papier. In diverse plantsoenen en straten. ‘Dat is leuk, omdat je ook andere mensen ziet. Je hebt af en toe contact. Je voelt je gewaardeerd.’ Hij werkt een jaar of 10 bij de afdeling Groen. Al in het begin vroeg hij om een taal cursus. ‘Maar de uitvoerder zei toen dat er niets was.’

Sinds het bedrijf Pantar heet, is doorstromen het toverwoord. ‘Leuk,’ vindt Patrick, ‘maar ik kom niet in aanmerking, want ik ben te oud.’ Toch gaat hij met Marja proberen om

‘Alleen al voor zijn ouders is het een geruststelling dat hij nu boodschappenlijstjes kan lezen’

het niveau van het ROC te halen. ‘Daar kan ik me verder ontwikkelen. Wie weet welke diploma’s ik nog haal? En ik kan goed met mensen omgaan.’ Alleen al voor zijn ouders is het een geruststelling dat hij nu boodschappenlijstjes kan lezen, vertelt hij. Dankzij deze grotere zelfstandigheid kan hij ook op zichzelf gaan wonen. ‘Daarom ben ik zo blij dat prinses Laurentien ons ook helpt. Ik wil heel graag een handtekening van haar.’

De ondertitels van de tv kan ik bijna lezen.
Ze zijn nog iets te snel.

De methode:

'Gevonden' lesmaterialen

Iedere muur van het geïmproviseerde leslokaaltje op Zeeburg zijn behangen. Met kleurige letters en woordjes in alle vormen en maten. 'Toen we begonnen was er niets.' Hanna en Marja moesten lang zoeken naar geschikt lesmateriaal. En ze zoeken nog altijd naar aanvullend materiaal. Dat krijg je als je werkt met individuen van heel verschillend niveau. Er zijn cursisten met allerlei 'gaten': soms door dyslexie, soms door een andere moedertaal. Of door een hersenafwijking, noem maar op. Weer anderen moeten helemaal opnieuw begin-

'Ze moeten leren hoe ze een pen vasthouden. Soms schrijven ze krampachtig door het papier heen'

nen met het alfabet. Die zijn echt analfabeet. Ze moeten leren hoe ze een pen vasthouden. Soms schrijven ze krampachtig 'door het papier heen'. Sommigen zijn officieel 'laaggeletterd'. Dat zijn de gevorderden.

Hanna en Marja vormden vier niveaus. De beginnersgroepen werken met boekjes van het Nederlands Centrum Buitenlanders (NCB). Voor de gevorderde groepen gebruiken ze materiaal van de Dag- en Avondschool voor Volwassenen (DASVO). Daarnaast gebruiken de cursisten letterboxen van de Hema. Ze lezen de Startkrant. En nog allerlei ander 'gevonden' lesmateriaal

De signalen van laaggeletterden

- **Nervositeit** wanneer er iets geschreven of gelezen moet worden
- **Vermijden** van lees- en schrijfsituaties
- **Niet** lezen van de post
- **Vragen** om brieven voor te lezen
- **Niet reageren** op uitnodigingen
- **Een kruisje** zetten als handtekening

uit de volwasseneneducatie. Sommigen kunnen doorstromen naar het Kenniscentrum Alfabetisering Nederlandssprekenden (KAN) van het ROC.

Co Gennissen: 'Ik vind het zó ontzettend knap. Met kerst kreeg ik een zelfgeschreven kerstkaart. Het was voor het eerst van hun leven dat ze een kaart schreven. Ik was zó ontroerd!'

Mohammed Rasheed Said
Medewerker

'Je moet leren met elkaar om te gaan'

Mohammed Rasheed Said (51) haalde het certificaat *laaggeletterd*. Nu zit hij bij Hanna in de vervolggroep. In de les van vrijdagmiddag behandelen ze 'sociale vaardigheden'. 'Dat is belangrijk', vertelt Mohammed. 'Pantar is een groot bedrijf. Je werkt hier met veel verschillende karakters. Uit allerlei culturen. Iedereen is anders. En je moet leren hoe je daarmee omgaat.'

Hij werkt sinds een jaar voor Pantar Groen. Zelf komt hij uit Nigeria. Zijn moedertaal is *Hausa*. De voertaal in Nigeria is Engels. 'Sommige woorden lijken op Nederlandse. Daarom kan ik het makkelijk leren', zegt hij. Ook op dinsdag komt hij naar het leslokaal in Zeeburg. Hij krijgt hier twee keer in de maand les in plantenken- nis. Mohammed werkt daarnaast 4 dagen per week. In de zomer schoffelt en snoeit hij. In de winter prikt hij papier. 'Ik vind alles wel leuk. Soms gaan we in de binnenstad vegen.'

'Ik ken een jongen, een collega, die het alfabet niet kende. Nu kent-ie het. Ik zie hem in de pauzes de krant lezen. Dat vind ik leuk'

De smoezen van laaggeletterden

- 'Ik ben mijn bril vergeten.'
- 'Dat werkbriefje vul ik straks wel in.'
- 'Ik ben leesblind/woordblind.'
- 'Ik dacht dat de afspraak morgen was.'
- 'Waar moet ik tekenen?'
- 'Met de computer werken is niets voor mij.'
- 'Kan iemand dat even voor mij opschrijven? Ik heb pijn in mijn hand / ik heb geen pen bij me.'

24
25

Mohammed kwam in 1992 naar Nederland. Hij werkte jarenlang als uitzendkracht in allerlei schoonmaakbanen. Bij de inburgeringscursus leerde hij weinig Nederlandse taal. Via de Stichting Nieuwe Werkvormen Amsterdam (SNWA) kwam hij bij Pantar terecht. De bedoeling is dat hij uiteindelijk doorstroomt. Dat lijkt hem wel wat. 'Maar ik heb geen haast. Alles rustig. Ik leer heel veel over planten. En met collega's omgaan. Ze hebben mij gevraagd om een rijbewijs te halen. Maar ik ben te snel afgeleid in het verkeer.'

Dat is ook de reden dat hij voorlopig niet naar het ROC wil. 'Ik ben niet goed met computers. Het duurt me allemaal te lang. Op dit moment wil ik graag in het Groen blijven, ik ben hier pas begonnen.' Wat vindt hij eigenlijk van de taallessen? 'De les helpt. Ik ken een jongen, een collega, die het alfabet niet kende. Nu kent-ie het. Ik zie hem in de pauzes de krant lezen. Dat vind ik leuk.'

Monique van Eijkern Medewerker

'Ik onthoud veel meer. Straatnamen bijvoorbeeld'

Vroeger kon ik geen krant lezen, nu wel. Vanmorgen nog het familiedrama van Frans Bauer en z'n tante in de Telegraaf gelezen. En toen moest ik snel opschieten om hier te komen! Monique Eijkern (45) is speciaal naar de kapper geweest voor de fotograaf. Ze zat 2 jaar bij Hanna in de klas. Nu leert ze verder op

'Vanmorgen nog het familiedrama van Frans Bauer en z'n tante in de Telegraaf gelezen'

HERFST

GEEL BRUIN GRIJS

WANDELEN

26 SPELLETJES

27

STAMPOT

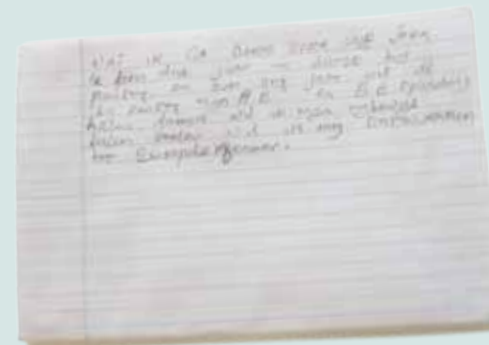
ALLOS KAAL

MAURITSEN

ARFF

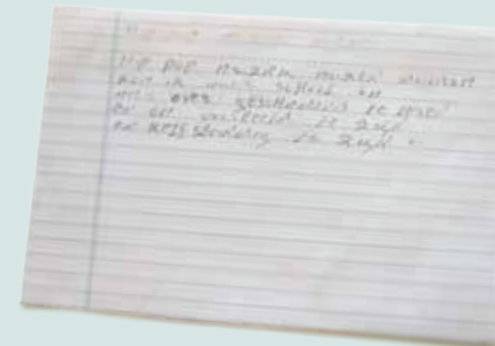

‘Ik kan alles beter dan vroeger’

het KAN/ROC. ‘Ik heb net een 10 gehaald met woordjes maken op de computer’, vertelt ze vrolijk.

Monique werkt al sinds 1986 bij Pantar Groen. ‘Ik rij samen met een collega op zo’n electrisch karretje. Ja, ik heb een brommercertificaat. Mondeling gehaald.’ Ze werkt vooral op IJburg: grasvelden prikken, tramhaltes en de struikjes eromheen. Prullenbakken leegmaken. ‘Nee, je ziet niet veel vrouwen in dit werk. Ach, het maakt me niet uit. Ik hou van mijn werk. Iemand van de gemeente zei: “Ik ben trots op je, jij bent de enige vrouw die prikt.”’

Haar werkleider bracht haar in 2007 naar de intake op Zeeburg. ‘Ik was te goed voor de 1e klas, dus ik kwam gelijk in de 2e. Het was gezellig. Met de juf kon je lachen, ze is zo komisch.’ Monique had als kind moeite met lezen en schrijven. ‘Maar nu gaat het steeds beter. Hanna is tevreden over mij. Ze zegt: “Je doet alles goed.”’ Geschaamd heeft ze zich toch nooit. En smoezen gebruiken? ‘Nou nee. Ik ben een eerlijk mens, ik hou daar niet van. Ik zei gewoon dat ik moeite had met schrijven.’ Nu is zij lid van de bibliotheek. En ze gaat elke woensdag naar het ROC. ‘Je leert op de computer werken. Dat was toch even slikken. Ik kan soms moeilijk uit mijn woorden komen, maar ik probeer het toch. Ik kan alles beter dan vroeger. Lezen, schrijven en ik onthoud veel meer. Straatnamen bijvoorbeeld. Ik reis nu ook makkelijker. Daardoor kan ik mijn werk beter doen.’

De 'Pantar-Groen-groep' achter de computer

'Ze geven je altijd een kick om weer verder te gaan'

13 onique van Eijkern stapt elke woensdag op tram 1 naar het KAN/ROC. Het schoolgebouw in de Amsterdamse Helmersstraat

voelt prettig ouderwets. Stenen trappen, mooie ruime gangen.

De kantinebeheerder lacht.

Zijn toko is fris en vrolijk.

Bloemetjes op de tafels.

De zon schijnt en de muren hangen vol kleurige informatie. Je krijgt zowaar zin om te lezen.

'In maart zijn een paar cursisten van Pantar gestopt. Die hebben nu voldoende bagage om zich te kunnen redden', vertelt Liesbeth Blokker. Zij is de docente KAN/ROC van de 'Pantar-Groen-groep', die nu nog bestaat uit 8 cursisten. Zij geeft les in een prachtig computerlokaal. 'Dit zijn volwassen mensen die basisvaardigheden missen. Daar is niet één leermethode voor. Wij zijn die methode', legt zij uit. Elke les opnieuw kijkt ze waar haar cursisten zin in hebben. Een puzzel om met elkaar te communiceren. Daarna iets lezen of schrijven, ieder op het eigen niveau. Hertaalde boekjes van bekende schrijvers. Of dictee op de computer. De groep schrijft af en toe iets voor de schoolkrant. De laatste keer over een uitje naar de bibliotheek.

'Het is een ontzettend leuke, lieve groep', zegt Liesbeth. Ze straalt. 'Ze laten mij altijd helemaal blij achter. Sommige groepen zuigen je leeg. Deze nooit. Ze geven je altijd een kick om weer verder te gaan. Door hun enthousiasme.' Liesbeth weet dat ze haar een strenge juf noemen. 'Want ik kan het ook afkappen. Ik wil dat ze iets hebben opgestoken, anders vind ik het zonde.'

ik - ben 'arie
ik vind de 'lesteuk
school
Kheet Renaldo
ik hou van schappen
Khou van schappen
schou school
Khou van school
Khou van school
Khou van school

ik ben Laurent
ik werk pantar
in winter werikn koopmas

ik hou van
ik hou van meiden
ik hou van kip
ik hou van fietsen
ik hou van meel

School
huis
maais
poes
koop
bel.

ik ben Jesse
ik werk bij pantar
mijn droege is timmer
man

muuen petten
Pannen wieden
geit hout krosen
povibie Brandwech
Luchmobiel Briegeale
Landmacht
Luchmacht
Bloemen

ik ben Ibrahim
ik werk in Pantar
ik werk in groen
ik vend groeis van

ik heet Edwin
ik houd van duiken
boom bel
vis school
kool wur
boek meel

ik ben rob Joost
ik hou van vissen

ik ben P.v-ingen
ik hou van vliegende
uigen

ik Ben Patrick Dijk
ik hou van fietsen in
het natuut gebied in de
veeuwe

COLOFON

interviews & tekst Petra Hunsche (schrijfwerkplaatslauriergracht.nl)
eindredactie Francis Miolée, Jolanda van Ommeren / Pantar Amsterdam
ontwerp & realisatie Colombo (colombo-amsterdam.nl)
fotografie Marloes van Doorn (marloesvandoorn.com) / Colombo
© 2010 Pantar Amsterdam

